

Arbeids- og sosialpolitikk i EU – status og utviklingstrekk

Halvårsrapport: andre halvår 2014

Sammendrag

- *Kommisjonens høstprognose for den økonomiske veksten i 2014 og 2015 er markert nedjustert sammenlignet med vårprognosen (mai 2014). Etter to år på rad med fall i BNP i euroområdet ventes det en vekst på 0,8 pst. i 2014, økende til 1,1 pst. 2015 og 1,7 pst. i 2016. BNP-veksten var i vårprognosen anslått til 1,2 pst. i 2014 og 1,7 pst. i 2015, mens 2016-anslag gis for første gang. Utsiktene er særlig svekket i de tre største eurolandene.*
- *Med et ledighetsnivå på 10,8 pst. i september 2014 er ledigheten på det laveste nivået siden februar 2012. Ledigheten varierer fra 5,0 pst. i Tyskland og 5,1 pst. i Østerrike til 24,0 pst. i Spania og 26,4 pst. i Hellas. Selv om det er en svak fallende trend for den samlede arbeidsledigheten, så er langtidsledigheten i Europa fortsatt økende*
- *Ungdomsledigheten forblir på et høyt nivå, men det er tegn til forbedringer. I september 2014 var ledighetsraten for unge (15-24) i EU28 på 21,6 pst., en nedgang på 1,9 prosentpoeng fra året før. Nivået varierer fra 7,6 pst. i Tyskland og 9,1 pst. i Østerrike til 50,7 pst. i Hellas og 53,7 pst. i Spania.*
- *Jean-Claude Juncker ble 15 juli valgt av det nye Europaparlamentet til president for den nye EU-kommisjonen. Ny Kommisær for arbeids- og sosialfeltet er Marianne Thyssen fra Belgia.*
- *Arbeids- og sosialministrene kom den 16. oktober til en felles posisjon om forslaget til en beslutning om å opprette en plattform for å bedre forebygging av og motvirke svart arbeid.*
- *Arbeids- og sosialministrene kom til enighet om en felles posisjon om ny EURES-forordning i sitt møte den 11. desember. Formålet med forordningen er å styrke EURES som en effektiv tjeneste for rekruttering og formidling av arbeidskraft i Europa, og styrke samarbeidet mellom medlemslandene.*
- *I møtet for arbeids- og sosialministrene 11. desember kom de til enighet om felles posisjon om et direktiv som skal føre til mer felles beskyttelse sjøfolks arbeidstakerrettigheter.*
- *Rådsdirektiv 2014/112/EU av 19. desember 2014 gjennomfører en avtale mellom arbeidslivets parter om visse aspekter ved organiseringen av arbeidstid ved transport på innenlandske vannveier. Dette er første gang siden 2010 at en avtale fremforhandlet mellom arbeidslivets parter blir gjennomført i kraft av et direktiv.*

*Finn Ola Jølstad
Arbeids- og sosialråd*

Vekst, sysselsetting og arbeidsledighet

Europakommisjonen la 4. november frem høstprognosen for den økonomiske utviklingen i 2014-16 - [Autumn Economic Forecast](#).

Anslaget for den økonomiske veksten i 2014 og 2015 er markert nedjustert sammenlignet med vårprognosen (mai 2014). Dette skyldes i første rekke at den innenlandske etterspørselen, særlig investeringene, ikke utviklet seg til å bli den vekstmotoren Kommisjonen så for seg våren 2014. I første halvår 2014 bidro økt geopolitisk spenning og lavere global vekst og handel, samt interne problemer med høy privat og offentlig gjeld til den meget svake utviklingen i euroområdet. Disse forholdene vil prege utviklingen utover året, og inn i 2015. Etter hvert ventes positive virkninger av blant annet reformer og økt tilgang på billigere finansiering å bidra til tiltakende, men fortsatt svak vekst.

Etter to år på rad med fall i BNP i euroområdet ventes det ifølge høstanslaget en vekst på 0,8 pst. i 2014, økende til 1,1 pst. i 2015 og 1,7 pst. i 2016. BNP-veksten var i vårprognosen anslått til 1,2 pst. i 2014 og 1,7 pst. i 2015, mens 2016-anslag ble her gitt for første gang. Utsiktene er særlig svekket i de tre største eurolandene. Sterk vekst i en del land utenfor euroområdet, særlig i Storbritannia, bidrar til at EU samlet vokser om lag ½ prosentpoeng raskere hvert år.

Arbeidsmarkedet ventes fortsatt å utvikle seg relativt svakt – med en nedgang i arbeidsledigheten som andel av arbeidsstyrken på kun 1 prosentpoeng fra toppen i 2013 til 2016. Kommisjonen legger til grunn at euroområdet rister av seg dagens deflasjonstendenser som følge av lav kapasitetsutnyttelse og fall i energipriser. Konsumprisindeksen ventes å ta seg gradvis opp de neste par årene.

Det offentlige budsjettunderskuddet i euroområdet har blitt betydelig redusert fra toppen i 2009 med 6,3 pst. av BNP til 2,9 pst. i 2013. Kommisjonen legger til grunn at underskuddet avtar ytterligere – om enn i noe svakere takt enn de siste årene - til 2,1 pst. av BNP til 2016.

Kommisjonen vurderer at risikoen er størst for at utviklingen blir svakere enn lagt til grunn. Risikoen for en bredt basert deflasjon i euroområdet eller EU anses som lite sannsynlig.

Det europeiske semesteret for 2015, som er EUs viktigste samordning av den økonomiske politikken, startet 28. november 2014 med at Kommisjonen la frem flere [rapporter](#): 1) den årlige vekstundersøkelsen (sammen med utkast til felles sysselsettingsrapport), 2) varslingsrapporten om mulige makroubalanser og 3) vurderingen av eurolandenes budsjettplaner for 2015.

Rapportene gir et bilde av EU med lav økonomisk vekst og svakt arbeidsmarked, betydelige eksterne og interne ubalanser og mange land som fortsatt sliter med stort budsjettunderskudd og høy offentlig gjeld.

Annual Growth Survey

Veksten og vekstutsiktene i EU og særlig euroområdet er svak. Årsakene til det er mange, og veksten varierer betydelig mellom land. Med ny Kommisjon med et ambisiøst program for «sysselsetting, vekst, rettferdighet og demokratisk forandring» er tidspunktet kommet for å begynne på ny frisk. Sysselsetting, vekst og investeringer er dens høyeste prioriteringer. Den årlige [Annual Growth Survey](#) og tilhørende dokumenter redegjør for Kommisjonens pakke for å styrke disse elementene (Juncker-planen). Rapporten gjør således rede for hva man i tillegg kan gjøre på EU-nivå for å bistå medlemslandene med å oppnå høyere vekst og få i gang en bærekraftig utvikling.

Kommisjonen legger opp til en integrert tilnærming med tiltak både på etterspørsels- og tilbudssiden for å få i gang ny vekst i EU. For å lykkes kreves det handling på alle nivåer – fra globalt, på EU-nivå og på nasjonalt, regionalt og lokalt plan.

Kommisjonen anbefaler følgende tre grunnpilarer for EUs økonomiske og sosiale politikk for 2015:

1. Et koordinert krafttak for å øke investeringene. Her står Juncker-planen om offentlige og private investeringer innen nøkkelområder som infrastruktur, utdanning, forskning og innovasjon på 315 milliarder euro, sentralt.
2. Fornyet engasjement i strukturreformer. Reformen er avgjørende for at landene skal kunne redusere gjelden og øke jobbskapingen (både flere og bedre jobber). Rapporten trekker frem at reformer innen tjenesteytelser, energi, telekommunikasjon og den digitale økonomien, samt bedre rammevilkår for næringslivet vil skape nye muligheter for vekst og sysselsetting. Avbyråkratisering er et viktig stikkord, som skal gjelde på EU-nivå og i medlemslandene. Kommisjonen understreker behovet for nasjonalt eierskap til arbeidet.
3. Finanspolitisk ansvarlighet. Til tross for betydelig budsjettkonsolidering i løpet av de senere årene er det behov for fortsatt å styrke statsfinansene slik at de er bærekraftige på lang sikt. Medlemsland med handlerom i finanspolitikken oppfordres til å bidra til å øke innenlandsk etterspørsel, særlig investeringer. Kommisjonen trekker også frem at offentlige utgifter må brukes mer effektivt og at investeringer må prioriteres. Skattesystemet må også gjøres mer effektivt og legge til rette for investeringer. I rapporten fremføres også at medlemslandene må løse problemene med skatteunngåelse- og -svindel.

Kommisjonen fremfører at det er viktig å arbeide parallelt med alle tre områdene for å få mest mulig virkning av tiltakene, samt å gjenskape tilliten og redusere usikkerheten som hindrer investeringer. Det er et særlig behov for et fornyet engasjement i gjennomføring av strukturreformer for å kunne sikre bærekraftige offentlige finanser og mobilisere investeringer. Kommisjonen tilbyr veiledning om hvordan medlemslandene best mulig skal kunne utnytte fleksibiliteten i Stabilitets- og vekstpakten.

Draft Joint Employment Report

Sysselsettingsrapporten ([draft Joint Employment Report](#)) noterer seg at arbeidsledigheten i EU28 går langsomt ned, men er fortsatt på et høyt nivå. Med et ledighetsnivå på 10,8 pst. i september 2014 er ledigheten på det laveste nivået siden februar 2012. Ledigheten varierer fra 5,0 pst. i Tyskland og 5,1 pst. i Østerrike til 24,0 pst. i Spania og 26,4 pst. i Hellas.

Selv om det er en svakt fallende trend på den totale arbeidsledigheten, så er langtidsledigheten i Europa fortsatt økende. Mellom 2010 og 2013 har raten av langtidsledighet økt fra 3,9 pst. til 5,1 pst. Utviklingen har vært særlig negativ i Hellas og Spania, og i mindre grad Kypros. Det har vært betydelige forbedringer i de baltiske land. I løpet av det siste året har langtidsledighet som andel av samlet ledighet økt fra 45,3 pst. til 48,7 pst. i de 28 EU-landene. De som er mest berørt av langtidsledighet er menn, unge og lavt utdannede i større grad enn andre grupper i arbeidsmarkedet, og rammer særlig de i sektorer og yrker som er i generell nedgang. Den samlede økonomiske situasjonen i det enkelte land forklarer i stor grad nivået av og strømmen til og fra langtidsledighet, men det er også sterke landsspesifikke effekter der noen land som Finland, Sverige og Nederland sikrer bedre retur til arbeidsmarkedet enn land som Bulgaria, Hellas og Slovakia.

Sysselsettingsrapporten viser også at ungdomsledigheten forblir på et høyt nivå, men at det er tegn på forbedringer. I september 2014 var ledighetsraten for unge (15-24) i EU28 på 21,6

pst., en nedgang på 1,9 prosentpoeng fra året før. Nivået varierer fra 7,6 pst. i Tyskland og 9,1 pst. i Østerrike til 50,7 pst. i Hellas og 53,7 pst. i Spania.

Risikoen for å bli fattig eller sosial ekskludert (AROPE-rate) har økt betydelig sammen med økte forskjeller mellom medlemslandene. Mellom 2008 og 2012 har antallet som er i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon økt med 8,7 millioner personer til drøye 25 prosent av EUs befolkning. Det er de i arbeidsdyktig alder som har vært hardest rammet av krisen og som har økt fattigdomsrisiko. Eldre (65+) har blitt mindre berørt, blant annet da pensjonene har i stor grad blitt stående urørt mens inntektsnivået til den øvrige befolkningen har stagnert eller falt.

Sysselsettingsrapporten sier at det har blitt gjennomført reformer i alle områder som retningslinjene for sysselsettingspolitikken dekker, men at det er stor forskjell i reformtaket mellom land. I mange tilfeller tar det også tid for at resultatene av reformer materialiserer seg, men sysselsettingsrapporten oppfordrer medlemslandene til å fortsette reformarbeidet.

Prioriteringer og program for ny Kommisjon og nytt formannskap

Kommisjonen Juncker sine prioriteringer

Jean-Claude Juncker ble 15 juli 2014 valgt av det nye Europaparlamentet til ny president for den kommende EU-kommisjonen, etter forslag fra Rådet. I forbindelse med valget i Europaparlamentet la Juncker frem sitt program: «A New Start for Europe: My Agenda for Jobs, Growth, Fairness and Democratic Change». Programnotatet kan i sin helhet leses [her](#).

Junckers programnotat har ti fokusområder:

1. A New Boost for Jobs, Growth and Investment
2. A Connected Digital Single Market
3. A Resilient Energy Union with a Forward-Looking Climate Change Policy
4. A Deeper and Fairer Internal Market with a Strengthened Industrial Base
5. A Deeper and Fairer Economic and Monetary Union
6. A Reasonable and Balanced Free Trade Agreement with the U.S.
7. An Area of Justice and Fundamental Rights Based on Mutual Trust
8. Towards a New Policy on Migration
9. A Stronger Global Actor
10. A Union of Democratic Change

Juncker vil legge vekt på å få resultater i disse ti områdene. Utover dette, så vil han legge prinsippene om subsidiaritet (nærhetsprinsippet) og proporsjonalitet til grunn, slik at beslutningene på de ulike områdene fattes på det best egnede nivået. Som Juncker sier i sitt program: «I want a European Union that is bigger and more ambitious on big things, and smaller and more modest on small things».

Arbeids- og sosialfeltet står sentralt i hovedprioriteten, å få Europa på fote igjen etter den økonomiske krisen. Det vil være et fokus på å skape vekst og arbeidsplasser, og å gjenopprette tillitt hos borgerne. Saker med relevans for arbeids- og sosialfeltet går derfor igjen på flere av de ti fokusområdene.

Junckers førsteprioritet som Kommisjonspresident vil være å styrke Europas konkurransedyktighet, og å stimulere investeringer med det formål å skape flere arbeidsplasser, blant annet gjennom en [pakke for arbeid, vekst og investeringer](#). Han tar til

orde for å bruke de tilgjengelige budsjetter og investeringsmekanismer på europeisk nivå til å identifisere og fremme nye, bærekraftige og jobbskapende prosjekter.

Det tas i programnotatet til orde for en dypere og mer rettferdig økonomisk og monetær union. Juncker vil blant annet foreslå at økonomiske kriseplaner og reformprogrammer i fremtiden ikke bare skal vurderes ut fra økonomisk og finansiell bærekraft, men også sosial bærekraft. Han sier at de sosiale effektene av strukturelle reformer må diskuteres i det offentlige rom, og at kampen mot fattigdom må være en prioritet.

Juncker vil bygge videre på det indre marked, og med en styrket industriell base. Han har et ønske å bringe industriens andel av Europas BNP opp fra mindre enn 16 prosent i dag til 20 prosent innen 2020. Det regulatoriske rammeverket for bedriftene skal videre gjennomgå for å stimulere til entreprenørskap og jobbskaping. Ansvar for «bedre regulering» skal gis til en av vise-presidentene i Junckers nye Kommisjon.

Fri bevegelse av arbeidskraft har alltid vært i kjernen av det indre markedet. Juncker vil forsvare retten til fri bevegelse, men akseptere retten til de nasjonale myndigheter til å motarbeide misbruk eller falske krav. Fri bevegelse skal sees på som en mulighet, og ingen trussel. Derfor skal mobilitet av arbeidskraft fremmes, særlig innen områder der det er ledige stillinger og mismatch i kompetansen mellom de ledige og de krav som settes til å fylle de ledige stillingene. Samtidig, så vil Juncker sørge for at utsendingsdirektivet blir ordentlig implementert, og det vil bli satt i gang en målrettet gjennomgang av direktivet for å sikre at sosial dumping ikke har plass i den Europeiske Union. Juncker sier her at «In our Union, the same work at the same place should be remunerated in the same manner».

I programmet tas det også til orde for endringer i politikken for arbeidsinnvandring fra tredjeland. I EU-terminologien omtales dette som «legal migration». Dette omfattes ikke av EØS-avtalens virkeområde. Det sies at en ny politikk for slik lovlig innvandring skal bidra til å fylle behovet for arbeidskraft med spesiell kompetanse, og rekruttering av talenter fra tredjeland skal bidra til å avhjelpe de demografiske utfordringene til EU. Målet er at EU skal bli en minst like attraktiv destinasjon for tredjelands høykvalifisert arbeidsinnvandrere som Australia, Canada og USA. Som et første steg vil det såkalte «Blue Card»-direktivet bli gjennomgått, tatt i betraktning av at det ikke er blitt tilfredsstillende implementert. Det kan i denne sammenhengen også være verdt å notere seg at Juncker ikke vil støtte noen videre utvidelse av EU de nærmeste fem årene. EU trenger tid for å konsolidere hva de har oppnådd med de siste utvidelsene før man går videre, men pågående forhandlinger med søkerland og kandidatland vil fortsette.

Ny kommissær for DG EMPL, Marianne Thyssen

Juncker annonserte 10. september de nominerte medlemmene til sin nye Europakommisjon. Etter de individuelle høringene av kandidatene i Europaparlamentets komiteer tok det nye kollegiet av kommissærer opp sitt virke den 1. november.

Sammen med navnene til de nye medlemmene til Kommisjonen, så la Juncker fram endringer til porteføljene og strukturen til Kommisjonen. Arbeidet vil i større grad samordnes gjennom spesielle klynger av DG-er, ledet av 7 ulike visepresidenter. Tanken bak den nye organiseringen er å sikre samordningen rundt en del sentrale prioriteringer.

På arbeids- og sosialområdet vil de mest sentrale klyngene og visepresidentene være:

Første visepresident Frans Timmermans med ansvar for blant annet regelforenklingsarbeidet og samordning av Kommisjonens aktiviteter; vise-president Jyrki Katainen med ansvar for

jobb og vekstagendaen, investeringer og konkurransepolitikken og visepresident Valdis Dombrovskis med ansvar for eurosamarbeidet og dialogen med arbeidslivets parter.

Mer om Junckers utnevning og endringer i Kommisjonens organisering og arbeidsmetode er å finne [her](#).

Ny kommissær for arbeids- og sosialfeltet er Marianne Thyssen fra Belgia. Thyssen representerer de flamske kristendemokratene, som hun var den første kvinnelig leder for i perioden 2008-2010, men har siden 1991 vært valgt til Europaparlamentet som representant til European People's Party (EPP). I Europaparlamentet har hun blant annet vært visepresident i ECON-komiteen med ansvar for økonomi og finans. Hun er utdannet jurist, og var før hun ble innvalgt til Europaparlamentet generalsekretær i UNIZO, en sammenslutning av selvstendige næringsdrivende og små- og mellomstore bedrifter.

Marianne Thyssen vil ta over DG EMPL, som er den innarbeidede forkortelsen på Generaldirektoratet, men Thyssens fulle tittel vil bli: «Commissioner for Employment, Social Affairs, Skills and Labour Mobility» istedenfor tidligere kommissær Andors tittel «Commissioner for Employment, Social Affairs and Inclusion». En viktig endring som gjenspeiles i navnet er at hun vil bli gitt mer ansvar for kompetansepolitikken. Hun vil ta over enkelte enheter fra dagens DG EAC (Education and Culture) som jobber med yrkesutdanning og etter- og videreutdanning for voksne. Hun vil fra DG ECFIN (Economy and Finance) overta en enhet som jobber med arbeidsmarkedsreformer. Fra DG JUST (justis) vil hun overta en enhet som jobber med rettigheter for personer med nedsatte funksjonsevne, og deler av en enhet som jobber med rammeverket for likebehandling i arbeidslivet. DG EMPL får også en utvidet portefølje ved at ansvaret for EUs statistiske kontor, EUROSTAT vil bli lagt dit. I tillegg vil Thyssen ha ansvaret for relasjonene med Bilbao-instituttet ([EU-OSHA](#)) og Dublin-instituttet (The European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions - [Eurofund](#)). Nytt er det at DG EMPL-kommissæren får ansvar for relasjonene til byråer som jobber med yrkeskvalifikasjoner og voksenopplæring, slik som The European Centre for Development of Vocational Training ([CEDEFOP](#)) og The European Training Foundation ([ETF](#)).

Marianne Thyssen har fått et eget «[mission letter](#)» fra Juncker der hennes ansvarsområde og portefølje er beskrevet.

I høringen av Thyssen i Europaparlamentet la hun i sitt åpningsinnlegg vekt på at man ikke behøver å velge mellom en konkurransedyktig markedsøkonomi og sosiale prioriteringer. Disse er to sider av samme mynt. Thyssen la fram fire prioriteringer, som hun tillik vekt:

1. Jobbskaping. Det må skapes flere jobber. Små og mellomstore bedrifter er viktige for å oppnå dette, og må gis gode rammebetingelser for oppstart, innovasjon og vekst.
2. Adgang til arbeid. Massearbeidsledighet eksisterer sammen med en aldring av arbeidsstyrken. Man må øke deltakelsen i arbeidslivet for de gruppene som står utenfor. For å være forberedt på fremtiden må unge gis rettleiding og utvikle rett kompetanse for arbeidsmarkedet. Bedring av mobiliteten for arbeidstakere er et viktig virkemiddel.
3. Kvalifikasjoner. Konkurransedyktighet avhenger av at arbeidsstyrken har rett kompetanse og ferdigheter. Man må bedre overgangen mellom skole og arbeid, og livslang læring er viktig.
4. Sosial sikring. Sosial sikring er en viktig investering for fremtidig velstand. Mens man i EU2020 har et mål om å redusere antall fattige, så har det motsatte skjedd. Man trenger mer effektive og mer resultatorienterte sosiale sikringssystemer. De må også gjøres bærekraftige.

Virkemidlene som Thyssen vil ha i sin portefølje som kommissær og som hun vil benytte for å oppnå disse målene omfatter:

1. Investeringer. Hun vil samarbeide med visepresidenten om pakken for arbeid, vekst og investeringer. Om lag ti prosent av EUs budsjett forvaltes under Thyssens portefølje, inkludert Det europeiske sosialfond. Hun vil bidra til å få fortgang i medlemslandene med gjennomføringen av ungdomsgarantien.
2. Økonomisk koordinering. Sysselsettings- og sosialpolitikk må bli mye mer synlig i det europeiske semester (EU2020). Sosiale konsekvensanalyser skal brukes mer aktivt. Viktigheten til de sosiale indikatorer i det europeiske semester må løftes. Samarbeid med visepresidenten med ansvar for dialogen med arbeidslivets parter vil være viktig.
3. Proporsjonale felles regler. Implementering og håndheving av eksisterende regelverk skal styrkes. Regelverksforenklingsarbeidet skal sikre proporsjonale regelverk slik at de ikke utgjør en barriere mot vekst, men en modernisering av regelverket skal skje uten at det skal gå på akkord med sosiale standarder eller arbeidstakers rettigheter.
4. Partnerskap. Tett samarbeid med alle berørte parter, inklusive Europaparlamentet og arbeidslivets parter.

Kommisjonens arbeidsprogram for 2015

Europakommisjonen la fram sitt [arbeidsprogram](#) for 2015 den 16. desember.

Innledningsvis, så viser Kommisjonen at de vil fokusere på de store økonomiske og sosiale utfordringene, slik som høy arbeidsledighet, lav vekst, høyt nivå av offentlig gjeld, og manglende investeringer og konkurransedyktighet. Samtidig vil de legge mindre vekt på saker som kan løses nasjonalt eller regionalt. Fokuset vil således være på de ti områdene som er omtalt i Juncker sine politiske retningslinjer for den nye Kommisjonen. Kommisjonen sier at de ikke vil komme med forslag som ikke bidrar til disse prioriteringer, og trekke forslag som ikke er i overensstemmelse med disse målene eller som ikke viser fremdrift. Dette for at institusjonene skal kunne bedre konsentrere seg om de store og viktige sakene.

I forbindelse med fremleggelsen sier [Juncker](#):

«This Commission was elected on the basis of a clear political mandate: the ten priorities set out in our Political Guidelines. Today's Work Programme is the translation of those ten priorities into concrete first deliverables. Citizens expect the EU to make a difference on the big economic and social challenges and they want less interference where Member States are better equipped to give the right response. That is why we committed to driving change and to leading an EU that is bigger and more ambitious on big things, and smaller and more modest on small things.»

Arbeidsprogrammet omfatter forslag som skal gjennomføres i 2015, men det vil samtidig bli iverksatt forberedende arbeid for påfølgende år uten at de omfattes av programmet. Men, samtidig viser Kommisjonen til at EU styres i dag i hovedsak på bakgrunn av eksisterende lovgivning og programmer, og at det derfor også er nødvendig med en gjennomgang av eksisterende lovgivning. [Programmet er fulgt av fire vedlegg](#).

På arbeids- og sosialområdet nevner arbeidsprogrammet konkret følgende saker, der også andre saker kan tenkes å ha relevans for saksområdene:

Vedlegg 1 – nye initiativer:

- En pakke for å fremme integrering og deltakelse i arbeidsmarkedet, særlig de langtidsledige og unge. Denne vil dels omfatte en oppfølging til Youth Employment

Initiative. Pakken vil også omfatte forslag til en rådsanbefaling om integreringen av de langtidsledige, samt tiltak for utvikling av kompetanse og ferdigheter for arbeidstakerne. Merket ikke-lovmessig/lovmessig initiativ.

- Midtveisgjennomgangen av EU 2020 strategien. Dette skal føre til en forbedret og oppdatert EU2020 strategi basert på erfaringene fra de fire første årene av strategien. Merket ikke-lovmessig. Det som ikke nevnes i arbeidsprogrammet er at det på sysselsettingsområdet planlegges en gjennomgang av retningslinjene for medlemslandenes sysselsettingspolitikk. Dette vil kreve en beslutning (ikke EØS-relevant).
- Arbeidsmobiltetspakken (Labour Mobility Package). Pakken skal rette seg mot å understøtte mobiliteten av arbeidskraft og motvirke misbruk av ordningene gjennom bedre koordinering av de sosiale tryggingsordningene, en målrettet gjennomgang av utsendingsdirektivet og en forbedret EURES. Det er ikke spesifisert om elementene som lå inne i forrige Kommisjons arbeidsprogram for 2014 (endringer av trygdeforordningen vedr. hhv. dagpenger og langtids pleietrengende, og en melding om gruppen av arbeidstakere med spesielt høyt mobilitetsnivå) omfattes av denne pakken.
- Europeisk agenda for migrasjon. Formålet er å utvikle en ny innfallsvinkel til legale migrasjonsruter for tredjelandborgere for å gjøre EU til en attraktiv destinasjon for talenter og kompetent arbeidskraft mv. Dette omfatter forslag til endringer til «Blue Card»-ordningen, jf. «fitness check» av regelverket som omtalt nærmere i vedlegg 3. Denne ordningen omfattes ikke av EØS-avtalen.

Vedlegg 2 – liste av forslag til tilbaketrekking eller endring

- Forslag til rådsbeslutning om posisjon til å bli vedtatt på vegne av EU på ILOs 103. arbeidslivskonferanse vedr. en anbefaling om å fremme ILO konvensjon nr. 29. Forslaget ansees som utdatert da konferansen der posisjonen skulle bli fremlagt er blitt avholdt uten at Rådet har vedtatt beslutningen.
- Forslag til direktiv om helse og sikkerhet på arbeidsplassen for gravide arbeidstakere, samt ammende mødre. Saken har vært diskutert over flere år, og Kommisjonen sier de vil trekke forslaget dersom det ikke blir oppnådd enighet innen 6 måneder, jf. REFIT-meldingen. Forslaget vil i så tilfelle bli erstattet av et nytt initiativ.

Vedlegg 3 – Regelforenkling (REFIT-programmet)

- Informasjon og konsultasjon av arbeidstakere. Lovmessig initiativ for å konsolidere og forenkle aspektene av informasjon og konsultasjon av arbeidstakere i tre direktiver. Konsultasjonen av arbeidslivets parter vil bli tatt hensyn til. Dette gjelder informasjon og konsultasjonsdelene av: Directive 98/59/EC on collective redundancies, Directive 2001/23/EC on transfers of undertakings and Directive 2002/14/EC establishing a general framework relating to information and consultation of workers in the EC.
- Integrering av sosial statistikk. Lovmessig initiativ for å konsolidere og forenkle statistisk lovgivning knyttet til produksjon av europeisk statistikk knyttet til personer og husholdninger. Målet er å gjøre best mulig bruk av innsamlet datamateriale, samt ivareta lave byrder på respondentene.
- Arbeidsmiljø og –helse. Evaluering av Rådskommisjonsdirektiv 89/391/EEC og 23 relaterte direktiver. Resultater av evalueringen forventes i 2015.
- Deltidsarbeid og midlertidig arbeid. Evaluering av direktiv 97/81/EC vedr. rammeavtale mellom UNICE, CEEP og ETUC om deltidsarbeid, og direktiv 1999/70/EC vedr.

rammeavtale mellom UNICE, CEEP og ETUC om midlertidig arbeid. Resultater forventes i 2015.

- Arbeidsgivers informasjonsforpliktelser. Evaluering av direktiv 91/533 om arbeidsgivers informasjonsforpliktelser til de ansatte om kontraktsvilkår eller ansettelsesforhold. Forventes oppstart i 2015, resultater i 2016.
- Likebehandling i sosiale tryggingsordninger. Evaluering av lovgivning knyttet til likebehandling i sosiale tryggingsordninger som dekker direktiv 79/7/EEC om prinsippet om likebehandling mellom menn og kvinner i sosiale tryggingsordninger. Resultater forventes i 2015.
- Lovlig innvandring / arbeidsinnvandring av 3. lands borgere. Gjennomgang av direktiver knyttet til arbeidsinnvandring av tredjelandets borgere til EU. Dette omfatter blant annet «Blue Card»-direktivet og direktivet om «single permit». Ikke EØS-relevant. Formålet er å vurdere egnetheten av eksisterende regelverk og foreslå eventuelle endringer. Gjennomgangen vil starte i 2015.

Vedlegg 4 – Lovgivning som vil bli iverksatt i 2015

- Direktiv 2014/27/EU om endringer av arbeidsmiljø- og helsedirektivene 92/58/EEC, 92/85/EEC, 94/33/EC, 98/24/EC og 2004/37/EC om klassifisering, merking og pakking av kjemiske substanser.

Det latviske formannskapets prioriteringer

Det latviske formannskapet for EU for første halvår av 2015 har lansert sine prioriteringer under overskriften: Competitive Europe, Digital Europe, Engaged Europe.

Et konkurransedyktig Europa, «Competitive Europe», vil fokusere på jobbskaping og vekst, og styrke det indre marked gjennom fremskritt på energiunionen og konkurransedyktighet.

Et digitalt Europa, «Digital Europe», vil fokusere på forslaget til et digitalt indre marked, som er forventet å bli presentert mot slutten av presidentskapsperioden, sammen med pakker om datasikkerhet og telekom.

Et deltakende Europa, «Engaged Europe», er fokusert om Europas naboskapspolitikk og posisjon i verdenssamfunnet for øvrig. Et hovedelement er «The Eastern Partnership Summit» i Riga i mai 2015. Samtidig vil det bli arrangert former for det sivile samfunn, næringslivet og medieaktører.

På arbeids- og sosialområdet står midtveisgjennomgangen av EU2020-strategien sentralt, sammen med de øvrige virkemidlene for å skape jobbvekst i Europa. Det latviske formannskapet ønsker også å få etablert rådskonklusjoner om inkluderende arbeidsmarkeder. Formannskapet vil også jobbe videre medilog-forhandlingene med Europaparlamentet knyttet til forslagene om at sjøfolk skal omfattes av bestemmelsene i flere arbeidsrettsdirektiver, plattformen for å bekjempe svart arbeid, og EURES-forordningen.

Aktuelle saker på arbeids- og sosialområdet

Rådets felles posisjon om å opprette en plattform for å bekjempe svart arbeid

Arbeids- og sosialministrene kom den 16. oktober til en [felles posisjon](#) om forslaget til en beslutning om å opprette en plattform for å bedre forebygging av og motvirke svart arbeid.

Svart arbeid defineres på EU-nivå som alle betalte aktiviteter som er lovlige i sin natur, men ikke oppgitt til myndighetene etter de nasjonale reglene. Definisjonen avgrenser svart arbeid mot illegale aktiviteter som for eksempel korrupsjon og narkotikahandel.

Den vanligste formen for svart arbeid finner sted i det ordinære arbeidslivet, og kan være helt eller delvis unndratt innbetaling av skatt og trygdeavgifter. Noen ganger oppgis kun minimumslønnen, mens lønn eller honorarer utover dette unndras beskatning. I andre tilfeller utføres arbeidet i sin helhet som svart arbeid, og arbeidsforholdet er ikke kontraktfestet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Omfanget av svart arbeid er vanskelig å måle. Eurofund har referert til tall som viser at svart arbeid utgjorde 18,4 prosent av BNP i EU i 2012, med variasjoner fra 7,6 prosent i Østerrike til 31,9 prosent i Bulgaria. Svart arbeid innebærer sosial dumping og urettferdige konkurranseforhold mellom bedrifter. For offentlige myndigheter betyr svart arbeid lavere skatteinngang og svakere offentlige budsjetter.

Europakommisjonen la i sitt forslag til beslutning opp til at det skal etableres en europeisk plattform for å bedre samarbeidet på EU-nivå for å forebygge og bekjempe svart arbeid mer effektivt. Plattformen skal samle ulike nasjonale håndhevingsmyndigheter, slik som arbeidstilsyn, skatteetater og trygdeetater, og i visse tilfeller innvandringsmyndigheter, arbeidsmarkedsetater, tollmyndigheter og politiet.

Rådets felles posisjon sier at alle medlemsland skal delta i plattformen, men at det vil være frivillig for medlemslandene å ta del i de enkelte aktivitetene. Det vil være en åpen liste av initiativer som plattformen kan iverksette, der aktivitetene vil bli bestemt gjennom plattformens to-årige arbeidsprogram. Plattformen skal blant annet analysere eksisterende tiltak, utvikle kunnskapsbase om ulike tiltak, utvikle verktøy og håndbøker for å hjelpe medlemslandene til å bekjempe svart arbeid nasjonalt og å utveksle erfaringer og samarbeide på europeisk nivå. Representanter fra EØS/EFTA-landene kan også delta som observatører i plattformen og de enkelte aktivitetene.

Europaparlamentet vil behandle saken våren 2015.

Rådets felles posisjon om ny EURES-forordning

Arbeids- og sosialministrene kom til enighet om en [felles posisjon](#) om ny EURES-forordning i EPSCO-møtet den 11. desember. Formålet med forordningen er å styrke EURES som en effektiv tjeneste for rekruttering og formidling av arbeidskraft i Europa, og styrke samarbeidet mellom medlemslandene.

Det reformerte EURES-nettverket skal gi informasjon til arbeidsgivere og arbeidstakere, gi assistanse til arbeidstakere til å overkomme mobilitetshindre, øke mulighetene til å ta arbeid i et annet land og bidra til jobbskaping gjennom bedre matching mellom tilbud og etterspørsel i det europeiske arbeidsmarkedet. Målet er å styrke kapasiteten til det eksisterende EURES-nettverket slik at det blir mer tilgjengelig og brukervennlig.

Arbeidstakere og arbeidsgivere med gode sjanser for å finne arbeid eller som vil lyse ut en ledig stilling vil bli gitt tilpassede tjenester i tillegg til generell informasjon.

Den felles posisjonen i Rådet fulgte Kommisjonens forslag om å åpne nettverket for private aktører, men kommersielle aktører må kunne tilby alle basistjenester som forordningen legger opp til. Åpningen for private aktører skal bidra til å øke stillingsbasen over ledige stillinger.

De enkelte medlemsland skal sette opp prosedyrene for deltakelse av øvrige aktører i EURES-nettverket ut fra nasjonale forhold. Offentlige arbeidsmarkedsetater vil bli gitt en særskilt stilling ut fra deres rolle og nasjonale forpliktelser.

Et elektronisk system for å matche ledige stillinger med jobbsøknader skal bistå i prosessen. Dette gjennom å koordinere nasjonale yrkesklassifikasjonssystemer med det europeiske systemet for klassifikasjoner av kompetanse, kvalifikasjoner og yrker (ESCO).

Lærlingestillinger og traineestillinger er omfattet av forordningens formål, men er avgrenset til de stillinger som er utenfor yrkesopplæring eller som er finansiert som del av det enkelte lands aktive arbeidsmarkedspolitikk.

Det er forutsett en overgangsordning på ett år mellom den gamle og nye forordningen for å sikre en smidig overgang for eksisterende EURES-partnere.

Europaparlamentet vil behandle saken våren 2015.

Rådets felles posisjon om økte arbeidstakerrettigheter for sjøfolk

I møtet for arbeids- og sosialministrene 11. desember kom de til enighet om [felles posisjon](#) om et direktiv som skal føre til mer felles beskyttelse av arbeidstakeres rettigheter for sjøfolk. Sjøfolk har vært en yrkesgruppe som kunne unntas fra en rekke direktiver som kommer til anvendelse for landbaserte arbeidere. Medlemslandene har i varierende grad brukt unntaksbestemmelsene som gjelder sjøfolk for disse direktivene, og dette har medført ulik behandling av samme kategori arbeidstakere mellom medlemsland.

Direktivet medfører at fem direktiver blir endret for å gi sjøfolk samme rettigheter som landbaserte arbeidere, med noe fleksibilitet i gjennomføringen. De berørte direktivene omhandler:

- Konkurs
- Europeiske samarbeidsutvalg
- Informasjon og konsultasjon
- Masseoppsigelser
- Virksomhetsoverdragelse

Europaparlamentet vil behandle saken våren 2015.

Rådsdirektiv om innenlandske vannveier

[Rådsdirektiv 2014/112/EU](#) av 19. desember 2014 gjennomfører en avtale mellom arbeidslivets parter om visse aspekter ved organisering av arbeidstid ved transport på innenlandske vannveier. Avtalen var inngått mellom The European Barge Union (EBU), The European Skippers Organisation (ESO) og The European Transport Workers' Federation (ETF) og supplerer det generelle arbeidstidsdirektivet som ikke dekker arbeidstid på innenlandske vannveier.

Dette er første gang siden 2010 at en avtale fremforhandlet mellom arbeidslivets parter blir gjennomført i kraft av et direktiv.